

B9-0365/2022

5.7.2022

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pareiškimo

pagal Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį

dėl JAV Aukščiausiojo Teismo sprendimo Jungtinėse Valstijose panaikinti teisę į abortą ir poreikio Europos Sąjungoje užtikrinti teisės į abortą bei moterų sveikatos apsaugą
(2022/2742(RSP))

Iratxe García Pérez, Heléne Fritzon, Miapetra Kumpula-Natri, Robert Biedroń, Predrag Fred Matić, Maria Noichl, Tonino Picula, Evelyn Regner

S&D frakcijos vardu

María Soraya Rodríguez Ramos, Abir Al-Sahlani, Barry Andrews, Sylvie Brunet, Karen Melchior, Samira Rafaela, Monica Semedo, Michal Šimečka, Susana Solís Pérez, Irène Tolleret, Hilde Vautmans

RENEW frakcijos vardu

Terry Reintke, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Kim Van Sparrentak, Anna Cavazzini, Ernest Urtasun, Alviina Alametsä, Monika Vana, Saskia Bricmont, Thomas Waitz, Kira Marie Peter-Hansen, Hannah Neumann, Piernicola Pedicini, Rasmus Andresen, Sara Matthieu, Marie Toussaint, Francisco Guerreiro, Markéta Gregorová, Rosa D'Amato, Bronis Ropé, Gwendoline Delbos-Corfield, Tilly Metz, Mounir Satouri, Henrike Hahn, Marcel Kolaja, Damien Carême, Mikuláš Peksa, Patrick Breyer, Ignazio

Corrao

Verts/ALE frakcijas vardu

Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop, Malin Björk, Elena

Kountoura, Silvia Modig

The Left frakcijas vardu

Arba Kokalari

Europos Parlamento rezoliucija dėl JAV Aukščiausiojo Teismo sprendimo Jungtinėse Valstijose panaikinti teisę į abortą ir poreikio Europos Sąjungoje užtikrinti teisės į abortą bei moterų sveikatos apsaugą (2022/2742(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 1950 m. Europos žmogaus teisių konvenciją,
 - atsižvelgdamas į 1979 m. Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims,
 - atsižvelgdamas į 2000 m. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją,
 - atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. rezoliuciją dėl lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių padėties Europos Sąjungoje, kiek tai susiję su moterų sveikata¹,
 - atsižvelgdamas į 2022 m. birželio 9 d. rezoliuciją „Pasaulinės grėsmės teisei į abortą: tikimybė, kad Aukščiausiasis Teismas panaikins teises į abortą JAV“²,
 - atsižvelgdamas į 2022 m. birželio 24 d. JAV Aukščiausiojo Teismo sprendimą, kuriuo penkiaais balsais „už“ ir keturiais balsais „prieš“ panaikintas Sprendimas *Roe prieš Wade*, taip panaikinant federalinę konstitucinę teisę į abortą,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi Jungtinių Amerikos Valstijų Aukščiausiasis Teismas sukūrė precedentą principinėje byloje *Roe prieš Wade* (1973 m.), vėliau patvirtintą sprendimuose *Planned Parenthood prieš Casey* (1992 m.) ir *Whole Woman’s Health prieš Hellerstedt* (2016 m.), taip JAV užtikrindamas konstitucinę teisę į teisėtą abortą iki vaisiaus gyvybingumo ribos; kadangi 2022 m. birželio 24 d. Aukščiausiasis Teismas nusprendė penkiaais balsais „už“ ir keturiais balsais „prieš“ panaikinti Sprendimą *Roe prieš Wade*, taip panaikindamas federalinę konstitucinę teisę į abortą ir leisdamas valstijoms bet kuriuo nėštumo metu uždrausti abortą ir atverdamas galimybę visiškai uždrausti abortus;
- B. kadangi, Teismui priėmus šį sprendimą, aštuonios valstijos jau uždraudė abortus; kadangi manoma, kad 26 valstijos gali priimti įstatymus, pagal kuriuos abortas būtų beveik visiškai neteisėtas; kadangi 13 valstijų turėjo parengtus įsigaliojusi įstatymus, kurie įsigaliojo iš karto po to, kai buvo panaikintas Sprendimas *Roe prieš Wade*; kadangi nuo to laiko JAV ir visame pasaulyje rengiama vis daugiau demonstracijų siekiant apginti teisę į abortą; kadangi tuo tarpu didėja pasipriešinimas Teismo sprendimui, ypač birželio mėn. 24 d. Kalifornijos, Oregono ir Vašingtono gubernatoriams paskelbus kelių valstijų įsipareigojimą ginti galimybes naudotis reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugomis, įskaitant abortus ir kontraceptines priemones, ir įsipareigoti apsaugoti

¹ OL C 81, 2022 2 18, p. 43.

² Priimti tekstai, P9_TA(2022)0243.

pacientus ir gydytojus nuo kitų valstijų pastangų perkelti savo valstijose taikomus abortų draudimus į šias valstijas³;

- C. kadangi Aukščiausiojo Teismo sprendimas padarys poveikį moterų ir mergaičių gyvenimui visose Jungtinėse Amerikos Valstijose, o jo žalingas pasekmes labiausiai pajus pažeidžiami asmenys; kadangi kitoms lytinės ir reprodukcinės sveikatos sritims bei teisėms taip pat galėtų būti daromas neigiamas poveikis; kadangi teisės į abortus apribojimai arba draudimas JAV, ES ir pasaulyje turės neproporcingą poveikį skurstančioms moterims, ypač su rasizmu susiduriančioms moterims, įskaitant juodaodes, ispanakalbes ir čiabuves moteris, taip pat moterims iš kaimo vietovių, LGBTIQ asmenims, neįgalioms moterims, paauglėms, moterims migrantėms, įskaitant neteisėtas migrantės, ir vienišų motinų valdomiems namų ūkiams; kadangi valstybinės abortų paslaugų teikimo tarnybos visoms moterims, įskaitant tas, kurių socialinė ir ekonominė padėtis yra pažeidžiama, gali suteikti visuotinę prieigą prie saugių ir teisėtų abortų;
- D. kadangi lytinė ir reprodukcinė sveikata bei teisės, įskaitant teisėto ir saugaus aborto paslaugas, yra pagrindinė teisė; kadangi kriminalizavimas, uždelsimas ir neleidimas naudotis lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugomis bei teisėmis yra smurto prieš moteris ir mergaites forma; kadangi šie apribojimai ir draudimai nemažina abortų skaičiaus, o tik verčia asmenis keliauti dideliais atstumais arba darytis nesaugius abortus, taip pat dėl to gali būti pradėtas jų baudžiamosios veikos tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas ir daromas poveikis žmonėms, kuriems labiausiai trūksta išteklių ir informacijos; kadangi beveik visos mirtys dėl nesaugių abortų įvyksta šalyse, kuriose abortai yra griežtai ribojami; kadangi apskaičiuota, kad metinis gimdyvių mirčių dėl nesaugių abortų skaičius JAV antraisiais metais po draudimo įsigaliojimo padidėtų 21 proc.⁴; kadangi visų tokių mirčių galima išvengti; kadangi dėl abortų draudimo taip pat padaugės mirčių, susijusių su priverstiniu apvaisinimu;
- E. kadangi nėštumo ir gimdymo komplikacijos visame pasaulyje yra pagrindinė 15–19 metų amžiaus paauglių mergaičių mirties priežastis; kadangi paauglės motinos daug dažniau nutraukia mokslus ir susiduria su nedarbu ir dėl to dar labiau pablogėja skurdo ciklas;
- F. kadangi, atsižvelgiant į Sprendimo *Roe prieš Wade* panaikinimą, vis didesnę susirūpinimą kelia duomenų apsauga; kadangi naudojantis menstruacijų stebėjimo programėlėmis arba geografinės vietos nustatymo priemonėmis ir paieškos sistemomis galima rinkti duomenis apie žmones, kurie kreipėsi į nėštumo nutraukimo kliniką, įsigijo nėštumo nutraukimo tabletes arba ieškojo informacijos; kadangi žmonės gali būti dėl to įsidėmėti arba surinkta informacija gali būti panaudota prieš juos; kadangi valstybėse, kurios uždraudė abortus arba ketina tai daryti, teisminės institucijos gali naudoti skaitmeninius duomenis apie tuos asmenis, kurie nori pasidaryti abortą, jį atlieka ar sudaro jam palankias sąlygas;
- G. kadangi, nepaisant bendros pažangos lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių

³ <https://www.gov.ca.gov/2022/06/24/west-coast-states-launch-new-multi-state-commitment-to-reproductive-freedom-standing-united-on-protecting-abortion-access/>

⁴ <https://ncpolicywatch.com/2022/05/05/study-shows-an-abortion-ban-may-lead-to-a-21-increase-in-pregnancy-related-deaths/>

apsaugos srityje visame pasaulyje, įskaitant Europą, teisės į saugius ir teisėtus abortus padėties blogėjimas kelia didelį susirūpinimą; kadangi panaikinus Sprendimą *Roe prieš Wade* Europos Sąjungoje galėtų sustiprėti judėjimas prieš abortus; kadangi Lenkija yra vienintelė ES valstybė narė, iš kurios įstatymų pašalintas abortų teisinis pagrindas, nes 2020 m. spalio 22 d. neteisėtas Konstitucinis Teismas nusprendė panaikinti seniai įtvirtintas Lenkijos moterų teises ir *de facto* uždraudė abortus; kadangi abortai yra uždrausti Maltoje; kadangi medikamentinis abortas ankstyvuojų nėštumo etapu Slovakijoje yra neteisėtas, o Vengrijoje – neprieinamas; kadangi galimybės atlikti abortą taip pat mažinamos Italijoje⁵; kadangi kitose ES valstybėse narėse, kaip antai pastaruojų metu Kroatijoje, atsisakoma suteikti galimybę naudotis abortų paslaugomis⁶; kadangi ES ir jos valstybės narės privalo ginti lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises ir akcentuoti, kad moterų teisės yra neatimamos ir kad jų negalima panaikinti arba susilpninti; kadangi labai svarbu, kad ES ir jos valstybės narės ir toliau darytų pažangą garantuodamos galimybę saugiai, teisėtai ir laiku naudotis abortų paslaugomis pagal Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijas ir įrodymus;

- H. kadangi Europoje moterys vis dar susiduria su kliūtimis, trukdančiomis joms naudotis savo teisėmis ir laisvėmis dėl teisinių apribojimų, kuriais nepaisoma moterų teisių ir be reikalo keliamas pavojus jų gyvybei; kadangi pastaruojų metu Amerikos turistei Andreai Prudente buvo uždrausta atlikti abortą Maltoje, nepaisant to, kad jos gyvybei gresia pavojus; kadangi moterų žmogaus teisių gynėja Justyna Wydrzyńska pagal Lenkijos drakonišką abortus draudžiantį įstatymą kaltinama tuo, kad kitai moteriai parūpino medikamentinio aborto tablečių;
- I. kadangi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintos svarbiausios ES gyvenančių asmenų pagrindinės teisės ir laisvės; kadangi saugaus ir teisėto aborto apsauga daro tiesioginį poveikį veiksmingam naudojimuisi Pagrindinių teisių chartijoje pripažintomis teisėmis, pvz., žmogaus orumo, asmens autonomiškumo, lygybės ir fizinės neliečiamybės teisėmis;
- J. kadangi 2022 m. birželio 9 d. Parlamentas priėmė griežtą rezoliuciją „Pasaulinės grėsmės teisei į abortą: tikimybė, kad Aukščiausiasis Teismas panaikins teises į abortą JAV“; kadangi šioje rezoliucijoje pateiktos rekomendacijos tebėra aktualios ir turėtų būti taikomos⁷;
- 1. dar kartą griežtai smerkia visame pasaulyje, įskaitant JAV ir kai kurias ES valstybes nares, vykstantį moterų teisių ir lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių padėties blogėjimą; primena, kad lytinė ir reprodukcinė sveikata bei teisės yra pagrindinės žmogaus teisės, kurios turėtų būti saugomos ir stiprinamos ir jokia būdu negali būti silpninamos ar panaikintos; ragina tas vyriausybes ir valstybes, kurios priėmė įstatymus ir kitas priemones, susijusias su abortų draudimais ir apribojimais, juos panaikinti ir užtikrinti, kad jų teisės aktai atitiktų tarptautiniu mastu saugomas moterų teises ir tarptautinius žmogaus teisių standartus;

⁵https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680687bdc;

[http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI\(2018\)608853_EN.pdf](http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI(2018)608853_EN.pdf)

⁶ <https://www.roda.hr/en/news/support-for-accessible-safe-and-legal-termination-of-pregnancy-in-croatia.html>

⁷ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0243_LT.html

2. siūlo įtraukti teisę į abortą į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją; mano, kad Tarybai turėtų būti pateiktas pasiūlymas iš dalies pakeisti Pagrindinių teisių chartiją, kaip nurodyta toliau:

— **7 a straipsnis (naujas)**

„7a straipsnis

Teisė į abortą

Kiekvienas turi teisę į saugų ir teisėtą abortą.“;

3. šiuo požiūriu dar kartą atkreipia dėmesį į savo 2022 m. birželio 9 d. rezoliuciją dėl raginimo sušaukti konventą Sutartims peržiūrėti; tikisi, kad Europos Vadovų Taryba surengs susitikimą šiuo tikslu; siūlo, kad vykdant šį procesą teisė į saugų ir teisėtą abortą būtų įtraukta į Chartiją; ragina į kiekvieną proceso etapą įtraukti Europos Parlamentą;
4. reiškia neabejotiną solidarumą su moterimis ir mergaitėmis JAV bei su tais asmenimis, kurie dalyvauja teikiant teisėtas ir saugias abortų paslaugas ir propaguojant teisę ir galimybę jomis naudotis tokiais sudėtingomis aplinkybėmis, ir juos tvirtai remia; taip pat pritaria raginimams, kad JAV Kongresas priimtų įstatymą, kuriuo teisė į abortą būtų apsaugota federaliniu lygmeniu;
5. yra labai susirūpinęs dėl to, kad abortų draudimai ir kiti apribojimai turi neproporcingą poveikį skurstančioms moterims, ypač su rasizmu susiduriančioms moterims, įskaitant juodaodes, ispanakalbes ir čiabuves moteris, taip pat moterims iš kaimo vietovių, LGBTIQ asmenims, neįgalioms moterims, paauglėms, moterims migrantėms, įskaitant neteisėtas migrantės, ir vienišų motinų valdomiems namų ūkiams; pabrėžia, kad moterims, kurios dėl finansinių ar logistinių kliūčių negali sau leisti vykti į reprodukcinės sveikatos klinikas kaimyninėse valstijose ar šalyse, gresia didesnis pavojus, kad joms bus pritaikytos nesaugios ir gyvybei pavojingos procedūros ir jos bus priverstos prieš savo valią išnešioti vaisių visą nėštumą, o tai yra žmogaus teisių pažeidimas ir smurto dėl lyties forma⁸;
6. ragina JAV vyriausybę užtikrinti duomenų apsaugą visiems asmenims, ypač tiems, kurie nori pasidaryti abortą, teikia jo paslaugas ir palengvina galimybes jį atlikti, suteikiant privačią ir saugią prieigą, nutraukiant elgsenos sekimą, stiprinant duomenų ištrynimo politiką, užšifruojant perduodamus duomenis, automatiškai atliekant ištinis pranešimų šifravimą, užkertant kelią vietos stebėjimui ir užtikrinant, kad naudotojai būtų informuojami, kai ieškoma jų duomenų⁹;
7. pabrėžia, kad trūksta galimybių naudotis kontracepcijos priemonėmis ir kad esama nepatenkintų poreikių¹⁰; pabrėžia, kad pirmenybė turėtų būti teikiama kovai su

⁸ https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/INFO_Abortion_WEB.pdf

⁹ <https://www.eff.org/deeplinks/2022/06/effs-statement-dobbs-abortion-ruling>

¹⁰ Jungtinių Tautų gyventojų fondo (UNFPA) ataskaita dėl pasaulio gyventojų padėties „Matyti nematomą.“

Būtinybė imtis veiksmų per nesprendžiamą neplanuoto nėštumo krizę“ (angl. „Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy“), 2022 m. kovo 30 d.

seksualiniu smurtu, visapusiškam, pagal amžių tinkamam ir įrodymais grindžiamam lytiniam švietimui ir švietimui santykių klausimais visiems, įvairiems aukštos kokybės, prieinamiems, saugiams, įperkamiems ir, kai tinkama, nemokamiems kontracepcijos metodams ir priemonėms, šeimos planavimo konsultacijoms, taip pat sveikatos priežiūros paslaugoms; pripažįsta nevyriausybinių organizacijų (NVO), kaip paslaugų teikėjų bei lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių gynėjų, atliekamą vaidmenį ir skatina jas tęsti savo darbą;

8. ragina Komisiją ir valstybes nares padidinti savo politinę paramą žmogaus teisių gynėjams ir sveikatos priežiūros paslaugų teikėjams, siekiantiems skatinti lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises, taip pat moterų teisėms ir lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises remiančiai pilietinei visuomenei ir visuomeninėms organizacijoms, kurios yra pagrindinės lyčių lygybės visuomenės veikėjos ir svarbiausios lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių paslaugų ir informacijos teikėjos, ypač toms, kurios dirba sudėtingomis aplinkybėmis Europoje; primygtinai ragina Komisiją apsaugoti šiuos žmogaus teisių gynėjus nuo bet kokio jiems gresiančio persekiojimo ir remti juos;
9. yra susirūpinęs dėl to, kad pasaulyje, įskaitant Europą, gali išaugti pinigų srautai, kuriais finansuojamos prieš lyčių lygybę ir pasirinkimo laisvę kovojančios grupės;
10. ragina ES ir jos valstybes nares teisiškai pripažinti abortus ir ginti pagarbą teisei į saugų ir teisėtą abortą ir į kitas lytinės ir reprodukcinės sveikatos sritis bei teises; be to, ragina ES būti šios teisės gynėja ir pripažinti ją pagrindiniu prioritetu tarptautinių institucijų derybose ir kituose daugiašaliuose forumuose, pvz., Europos Taryboje, taip pat siekti, kad ji būtų įtraukta į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją;
11. smerkia tai, kad daug moterų ES vis dar negali naudotis abortų paslaugomis dėl kai kuriose valstybėse narėse išliekančių teisinių, finansinių, socialinių ir praktinių apribojimų;
12. primygtinai ragina valstybes nares dekriminalizuoti abortus ir pašalinti kliūtis saugiams ir teisėtiems abortams bei galimybei naudotis lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugomis bei teisėmis bei su tokiais kliūtimis kovoti; ragina valstybes nares nediskriminuojant užtikrinti galimybę naudotis saugiomis, teisėtomis ir nemokamomis abortų paslaugomis, sveikatos priežiūros paslaugomis ir priemonėmis prieš gimdymą ir pagimdžius, savanorišku šeimos planavimu, kontracepcija, jaunimui palankiomis paslaugomis bei ŽIV prevencijos, gydymo, priežiūros ir paramos paslaugomis;
13. rekomenduoja kuo greičiau išsiųsti delegaciją į JAV, siekiant įvertinti Aukščiausiojo Teismo sprendimo poveikį ir remti moterų teisių NVO ir laisvą pasirinkimą remiančius judėjimus šalyje; prašo, kad būsimos Europos Parlamento delegacijos, vykstančios į Vašingtoną, nuolat keltų teisės į abortą klausimą ir susitiktų su moterų teisių organizacijomis;
14. ragina Europos išorės veiksmų tarnybą, ES delegaciją JAV, Komisiją ir visas ES valstybes nares naudoti visas turimas priemones siekiant sustiprinti savo veiksmus, kuriais siekiama kovoti su blogėjančia padėtimi moterų teisių ir lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių srityje, be kita ko, kompensuoti bet kokią galimą JAV finansavimo lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių srityje sumažinimą pasauliniu mastu ir išorės santykiuose tvirtai propaguoti visuotinę prieigą prie saugių ir teisėtų abortų ir kitų

lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugų bei teisių ir tam teikti pirmenybę;

15. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, ES specialiajam įgaliotiniui žmogaus teisių klausimais, Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentui ir jo administracijai, JAV Kongresui ir JAV Aukščiausiajam Teismui.